

Иван Седлак

Уважени председавајући, драги пријатељи, даме и господо,
уважени учесници скупа

Имам изузетну част да Вас поздравим у своје име и у име Владе Републике Србије. Ми, данас, имамо задатак да одговоримо на врло важно питање које је академик Стеван Карамата, председавајући скупа, у свом излагању изнео а то је положај и једне етничке групе - Горанаца, а и других неалбанских становника који се налазе на самом југу наше државе и у најјужнијем делу наше аутономне покрајине - Косова и Метохија.

Познато је да је једино Република Србија, односно Југославија, од свих република бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, задржала концепт државе свих грађана. У односу на положај припадника различитих националних заједница Југославија и Србија су, можемо рећи са правом, мултинационалне, мултикултуралне и мултиконфесионалне средине и ту је политика равноправности свих националних заједница доживела пун просперитет и пуну оправданост.

Кад говоримо о политици националне равноправности полазимо од више сегмената. Један од главних сегмената и опредељења ове политике је да је већина националних заједница и етничких група које живе на овим просторима, аутохтона, да овде живе више векова, и да су по основу тога, у правом смислу речи, равноправни држављани Србије и Југославије.

Насупрот овој концепцији, на Балкану и међу бившим републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (а сада самосталним државама), одржава се концепт чисто националних држава, где специфичности националних заједница нису на довољан начин (или нису уопште) уважене или су припадници појединих националних заједница (који су вековима живели на том простору) били

протеривани. Имајући у виду да је међународна заједница прокламовала да су људска права и права националних мањина највиши политички критеријум у вези са демократичношћу некога друштва, поставља се питање: зашто су нам се збила догађања 1999. године - НАТО бомбардовање - и интензивирање насилних промена етничке структуре становништва у нашој јужној покрајини?

Југославија је држава у којој су свакој националној заједници призната сва права по највишим светским и европским стандардима. Да је то тако може се утврдити анализом свих међународних докумената из ове области и прихваћеним и уграђеним у правни систем Савезне Републике Југославије и Републике Србије.

У односу на друге државе Србија и Југославија су отишле и даље. Сва права мањина и националних заједница држава је прихватила да финансира. Југославија, односно Србија, је обезбедила националним заједницама школовање на језику те националне заједнице (од основнога, великим делу средњег до високог образовања). Исто тако обезбедила је и финансирање информисања са државним средствима на језицима припадника тих националних заједница. Таква ситуација је била у свим деловима Србије, почев од северне покрајине Војводине до наше јужне покрајине - Косова и Метохије.

У Војводини су припадници националних заједница задовољни са тим нивоом права и са њиховим остваривањем. Исто се односи и на Косово и Метохију, сем дела припадника албанске националне заједнице са сепаратистичким идејама.

У јужној покрајини, дакле, нема борбе албанске заједнице за поправљање и за усавршавање људских права и права националних мањина, већ се води борба за територију, борба за прекрајање граница, борба за стварање Велике Албаније. Уместо мултикултуралног, мултиконфесионалног, мултинационалног Косова и Метохије староседеоци, народи који вековима овде живе и који су вековима овде уважавани, дошли су у ситуацију да морају да напуштају своја вековна огњишта и да све оно што су до сада стекли, надајмо се привремено, изгубе или да им се то сведе на одржавање најминималније животне егзистенције. То је случај, са свим неалбанским становништвом, уз Србе и са Ромима, Турцима, Горанцима, Муслиманима и другим. До недавно су на Косову и Метохији имали сва права, а сада су остали без елементарних људских права - на живот, на слободу кретања, гарантовање права на приватну својину, на имовину итд.

Зато је циљ овог научног скупа да објаснимо ко је све живео на просторима Шарпланинских жупа у Србији, ко живи данас на овим просторима и шта то значи за нашу мултикултуралну, мултиконфесионалну и мултинационалну Србију и Југославију. Мислимо, наиме, да ће резултати овог скупа допринети бољем познавању стања у коме живе и права националних заједница на Косову и Метохији.